

Ezt a cikkünket és a témában további cikkeket a Kertészet és Szőlészet 2021/37 számában olvashat.

Kápiatermesztés, napra pontos tervezéssel

Nagy Z. Róbert

2021. 09. 20., hétfő, 07:08

A nyírségi Vasmegyeren két évtizede termeszt kápiapaprikát Szunyogh András és fia. Sikerük titka a pontosság, és az, hogy nyitottak a fejlesztésre, az újdonságokra. A számukra legmegfelelőbb fajta mellett biostimulátorokat és rendhagyó technológiai módszereket is alkalmaznak annak érdekében, hogy akkorra időzíthessék a termés betakarítását, amikor az a legjobb áron eladható.

Szunyogh András szakmája autószerelő, korábban személy- és áru fuvarozással is foglalkozott, ám mellette mindig termesztett zöldségeket: paradicsomot, brokkolit, karfiolt, majd körülbelül húsz éve ráállt a paprikára. Fia, *Szunyogh András* eredetileg bútorasztalos, ám első és eddig egyetlen munkahelye édesapja kertészete, ahol ma is együtt termesztenek kápiapaprikát. A nevében a „h” hiánya nem elírás, véletlenül elveszett a bürokráciában az évek alatt.

A Tiszától nem messze, Vasmegyeren található kertészetükben évek óta az Alfa Lucullus Kft. forgalmazásában lévő Feraro F1 fajtát ültetik.

A koraiság náluk nagyon lényeges szempont, ezért fóliasátrokban termesztenek, ami az időjárási kockázatokat is mérsékli. A Feraro F1 nagyon korai, ők már július elején szedik, további előnye pedig, hogy nyár végi tetejezéssel megújítható, és megfelelő tápanyag-utánpótlással szeptemberben újabb szedési hullám kezdődik. Ennek köszönhetően Szunyogh Andráséknak a szabadföldi kápiaszazon előtt, és annak lecsengése után van értékesíthető paprikájuk, amikor annak magasabb az átvételi ára.

Szunyog András: A bogyók többsége első osztályú

Az első szedésből, augusztus közepéig tövenként körülbelül 1,2-1,4 kilogramm termést, azaz 15-20 paprikát szednek. A növény kiváló megújuló képessége a tenyészidő több szakaszában is hasznos. Amikor a töről az első érett termést leszedik, a kisebb terhelés hatására látványosan megindul a többi bogyó fejlődése. A tetejezés augusztus 20. körül esedékes, akkor visszavágják a hajtást a legfelső kis paprika fölött, hogy ne a lombozatot, hanem a bogyókat fejlessze a növény, így lesz két szedési hullám.

A fogyasztói igénynek megfelelően a bogyók lapítottak, mert sokan sütik ezt a fajtát, és az is piaci előny, hogy kötési szintenként közel azonos méretűek a paprikák.

Jelenleg 3,5 hektáron termesztenek paprikát talajon: van öt darab 100 méter széles és 50 méter hosszú fóliablokk – ezek a régiek –, és idén telepítettek még 6500 négyzetmétert. A blokkokban nincs növényvédelmi gondjuk a fajta ellenállóságának és a sátrakba telepített predátorfajoknak köszönhetően.

A nyár végén tetejezett növényről szeptember közepétől újra szedhető termés

A magokat január 23–25. között vetik 2 × 2 cm-es tápkockába (107-es nikecell tálca) pneumatikus szemenként vető géppel. A palánta nagy részét maguk nevelik, ezzel sok a munka, de rengeteget takarékoskodhatnak vele. A bevetett tálcák egy hétre csíráztatókamrába kerülnek, majd a kis növényeket fűtött fóliasátorban négy hétig tovább nevelik. Négy lombleveles korban, február közepén 7 × 7-es tápkockába ültetik át a paprikákat, abban maradnak az április 8-ára tervezett kiültetésig.

A fekete fóliával takart bakhátakra a töveket 40 centiméter sor- és 29 centiméteres tőtávra ültetik kézzel.

A növényházak elején, végén és a sorok között is hagynak helyet a spanyol kordon oszlopainak, így a kieső terület, vápák miatt a hektáronkénti tőszám 38 ezer.

Kellemesebb klíma

A fekete síkfólia emeli a talajhőmérsékletet, a kiültetett fiatal növényeket azonban fátyolfóliával is védik a nagy légterű fóliában. Ezzel éjszaka körülbelül 3-4 °C-kal magasabb a hőmérséklet bent. A fóliapalást későbbi, június 15-i fehérre meszelése pedig 8-10 °C-kal alacsonyabb hőmérsékletet eredményez, amellet, hogy árnyékol is. A meszelés nem kis munka, de szerencsére a bevonat eltávolításáról a csapadék gondoskodik, amikor már nincs szükség az árnyékolásra. A fólia alatti alacsonyabb hőmérséklet és szűrt fény nemcsak a növényeknek kedvez, hanem a dolgozóknak is komfortosabb, így jobban haladnak.

A meszelésnek köszönhető az is, hogy egyes sátrakon tízéves a fólia, igaz, ehhez rendszeresen javítják a lyukakat és cserélik a feszítőzsinórokat, még mielőtt elszakadnának.

Szakaszolva ültetnek

Az úgynevezett spanyol kordonnal akadályozzák meg a növény kidőlését

Az ültetéshez 100 ezer palántát tudnak megnevelni, ha több kell, akkor vesznek hozzá. Blokkonként ültetnek, ezzel a szakaszolással egy hét eltérés is lehet a szedések kezdete közt. A vásárolt palánta 5 × 5-ös tápkockában érkezik, ez is segít, hogy ne egyszerre érjen majd az összes paprika a kertészetben.

Az ültetés előtt jól benedvesítik a talajt a bakhátra fektetett csöpögtető öntözővel, majd a kijelölt helyeken lyukakat vágnak a talajtakaró fólián. Fejlett palántákat ültetnek, a zöld bimbók mellett már az oldalhajtások kezdeményeit is hordozzák, mondta Szunyogh András. A fátyolfóliás belső takarást akkor veszik le, amikor már akadályozná a növények növekedését, körülbelül 50 centiméter magasságnál. Ezután két sorközi ekekapálás következik, ami javítja a talaj vízbefogadó képességét, majd egy gyomlálást is beiktatnak a technológiai sorba, és akkorra a növények már olyan magasak, hogy megkezdik a támrendszer építését, vette át a szót Szunyogh András.

A termések érésekor nincs idő várni, az érett paprikákat szedni kell.

Ezért is fontos a megfelelő szakaszolás és a munkaszervezés. Évekre visszamenően megnézve a fotókat az állományokról, az évnek ugyanazon napján ugyanolyan fenofázisban van a paprika, tette hozzá a szakember.

A tápoldat összetételére különösen figyelnek, hogy tartsák a kívánt vegetatív-generatív egyensúlyt. A paprika könnyen elmegy vegetatív irányba, nagy ízközöket, hosszú hajtásokat hoz, ezért „fogni kell a gyeplőt”. Homokon gyakrabban kell kis vízádagokkal öntözni, tápoldatozni, náluk a kötött talajon naponta egyszer adnak vizet, az a cél, hogy a gyökérszónában maradjon a tápanyag és ne is tömörödjön a talaj. Az őszi talajmunka után talajvizsgálat alapján állítják össze az alaptrágyát.

A sütéshez fontos, hogy a kápia lapított legyen

Egyedi technológia

A kettős fóliatakarás mellett több érdekessége is van a Vas megyerén alkalmazott termesztési módszernek. A technológia egyik különlegessége, hogy lazítási céllal minden novemberben szalmát dolgoznak be a talajba, különben a napi öntözés hatására levegőtlené válna a kötött talaj.

A szalma pentozán hatásának elkerüléséhez az alaptrágya kiszámításánál plusz nitrogénnel kalkulálnak.

A másik érdekesség a spanyol kordon. A földbe vert stabil akáckarókról indulnak ki a tartómadzagok függőlegesen, köztük a növények támasztására több szinten vízszintes műanyag zsinogeket vezetnek, amelyeket speciális műanyag klipszekkel rögzítenek egymáshoz. A támrendszer egészen a július eleji első szedésig épül.

A május elején lekerülő fátyolfólia után betelepítik a biológiai növényvédelem „munkatársait”, ezek atka és tripsz ellen védik az állományt. Szükség esetén fürkészdarázsakat is kiraknak a levéltetvek ellen. Idén a

ragadozók időnként kirepültek a sátorból, csak akkor volt szükség növényvédő szeres foltkezelésre a levéltetvek ellen.

A kertészetben tizenhatan dolgoznak, de szedési időszakban ötvenre is duzzadhat a létszám. A kertészet vezetői szerint a siker titka a jó fajta, valamint a megfelelő növénytáplálás.

Meg kell adni a paprikának, amire szüksége van a nagy hozamhoz. Ez akár heti 250-300 kilogramm műtrágya is lehet hektáronként.

Egységes méretű terméseket hoznak a tövek

Az alap- és öntözőműtrágyán kívül a kertészetben évente 3-3,5 millió forintot költenek különböző biostimulátorokra. Ezek között van olyan, amelyik a palántázás után használatos a gyökeresedés serkentésére, míg másik a lombtömeg-növekedést javítja, megint másik az érést gyorsítja, illetve szintén a tápoldatozó rendszeren keresztül juttatják ki azt a gombakészítményt, ami a patogén gombákat pusztítja a talajban.

Bármennyi elfogyna

A Garten Kft. jászberényi telephelyéről az első osztályú kápiapaprika exportra kerül Németországba. A kertészetben szedéskor csak a görbe bogyókat válogatják ki, a termést a cég csomagolja. A korábbi papírtálcás csomagolásnál sokszor hátrány volt a túl hosszú paprika, zacskózásnál azonban ez nem gond. Naponta egy kamionnyi (7 tonna) első osztályú bogyót szednek és válogatnak, augusztus 10-ig tizenhat kamiont raktak meg.

Szerencsére az eladással nincs gond, a további bővítésnek a munkaerő hiánya és minősége szab határokat, említette Szunyogh András.

Az első szedés júliustól, a másik szeptember 10-től indul, és körülbelül egy hónapig tart, illetve a második gyakorlatilag a fagyokig. Az első hullám adja a több termést. A másodosztályú bogyókat a feldolgozóipar, a savanyítással foglalkozó vállalkozók veszik meg, a maradék pedig lecsópaprikaként talál gazdára. A lecsó minőség 15%-a a teljes mennyiségnek. Szezonban heti négy-öt kamionnyi paprika kerül ki a kertészetből.

Kisebb a kockázat

A termelő szerint a síkfóliás szabadföldi paprikának sem kisebb az évenkénti beruházási igénye, mint a fóliásnak, sőt akár több is lehet. Ugyanis a szabadföldi termesztéshez is kell talajtakaró fólia, fátyolfólia és támrendszer, növényvédelemre pedig akár többet is kell költeni, hiszen oda nem lehet biológiai védelmet telepíteni.

Fólia alatt fokozható a koraiság, meghosszabbítható az értékesítés és kivédhetők a kedvezőtlen időjárási körülmények, sorolta Szunyog András a fóliás termesztés mellett szóló érveket.

Korábban nekik is volt szabadföldi állományuk, így tudják, hogy mekkora kár keletkezhet, ha a 80 centiméteres paprikátövet lefektetni a 120 kilométer/órás szél, vagy fél óra alatt 50-60 milliméter eső hull, az erős napsugárzás pedig megégeti a növényeket. Akkor tértek át a fóliás termesztésre, amikor a szedés előtt érkezett félórás jégeső szétverte a 7 hektáros állományt. A biztosító a 20 milliós kárra 2 milliót fizetett azzal az indokkal, hogy amelyik paprikát nem lyukasztotta át a jég, azt még el lehet adni.

Nincs összhangban

Ha vásárolnák a palántákat, akkor az 4 millió forint lenne hektáronként, az ültetés 400 ezer, a fátyol 500 ezer, minden egyéssel együtt 7-8 millió körül van egy hektár paprika éves termesztési költsége. Ezt csökkenti, hogy a fátyolfóliát például elég csak ötévente cserélni. Ellenben igen jelentős mennyiségű és árú műtrágya kell ahhoz, hogy a növény annyit teremjen, amire képes, tette hozzá *Fehér Tibor*, az Alfa Lucullus Kft. ügyvezetője, a Ferraro F1 fajta nemesítője.

Az inputanyagok ára és a bérköltség nincs arányban a felvásárlási árral, mert amíg az előbbiek fokozatosan növekednek, az utóbbi leginkább stagnál.

A helyzetet a Szunyogh-kertészetben a paprikafajta menti meg. Mivel a pontos időzíthetőségnek köszönhetően nem a dömpingidőszakban értékesítenek, 300-320 forintos kilogrammonkénti ár alatt nem kerül ki első osztályú paprika a kertészetből, mert nem érné meg.

Szunyogh András és Fehér Tibor rendszeresen egyeztetnek

Az ilyen technológiájú paprikánál az lenne az ideális, ha négyzetméterenként 1000 forint megmaradna év végére, azaz 3,5 hektárról 35 millió forint. Ebből már elindítható a következő év, hiszen minden szezonnak már az előző évben vannak költségei: fedezni kell a talaj-előkészítést, az alaptrágya, a vetőmag, a palántanevelés megkezdéséhez szükséges fűtőanyag, az új támrendszer árát, továbbá ebből kell kifizetni a munkavállalói béreket, közterheket is a jövő év júliusi első bevételekig. Ráadásul a társasági adó és az iparüzési adó is akkor esedékes, amikor az állománynak még csak költségei vannak, sorolta Szunyogh András.

Egy-két veszteséges év után a termelők egy része feladja a harcot, amikor már nincs anyagi kerete a következő év elindításához, tette hozzá.

Önerőből szoktak fejleszteni, most egy osztályozócsarnok építése van tervben. A pályázatokkal eddig nem volt szerencsájük, Szunyogh András korábban részt vett a fiatal gazda pályázatban, de a támogatás egy részét végül nem kapta meg.

Sokan feladják

A kisebb kertészetek tönkremenetele nagy veszteség az országnak, több szempontból is, hangsúlyozza Fehér Tibor. A gépek, termesztőberendezések ugyanis ilyenkor többnyire nem egy másik kertészethez kerülnek, hanem ócskavasként végzik. Az addig összegyűlt szaktudás, tapasztalat is kárba vész, amikor a kertészeti termesztéstől eltávolodva valaki pályát vált. Napjainkban szinte lehetetlen a fiataloknak a nulláról belekezdeni a kertészeti termesztésbe, de ez más iparágakban, vagy a szolgáltató ágazatban is így van.

Fehér Tibornak az a tapasztalata, hogy egy jól működő kertészeti családi vállalkozást szívesen vesz át a következő generáció,

ám a nehézséggel küszködő kertészetek nem vonzóak a család fiatalabb tagjai számára, a problémákkal szembesülve inkább másik pályát választanak.

Morauszki Tibor 12 éve dolgozik az Alfa Lucullus Kft.-nél, ő a kelet-magyarországi régió területi képviselője. Tapasztalatai szerint is csökken a termelők száma, főleg a kisebb felületen gazdálkodók fejezik be a termesztést, ám a stabilabb gazdaságok nem bővítenek ugyanilyen ütemben, így a zöldségtermesztő felület csökken. A kisebbek főleg gazdasági okokból és a termesztés kockázata miatt hagynak fel a zöldségtermesztéssel. A jég-, a vihar- és a fagykárok mérsékelhetők, ám a szükséges technika, technológia sokba kerül. A zöldségkultúrák többségének magas a kézimunkaerő-igénye is, például a paprika ültetéséhez, kötözéséhez, hajtásigazításához, szedéséhez és osztályozásához is ember kell, említette Morauszki Tibor.

Életerős növények

Az Alfa Lucullus Kft. több nemesítőcég zöldségfajtáinak kizárólagos forgalmazója, de van néhány saját nemesítésű paprikahibridjük is, közülük a Feraro F1 paprika tett szert nemzetközi sikerre.

Hazánkon kívül Bulgáriában, Szerbiában, Macedóniában, Horvátországban, Oroszországban és Ukrajnában is termesztik.

A hibrid vetőmagját Magyarországon termesztik kézi munkával, izolált körülmények között.

Négyzetméterenként hat tövet ültetnek

A Feraro F1 idén hétéves, ami szép kor egy paprikafajta esetében. Fő erőssége a koraisága, bőtermősége. Emellett arra törekedett a nemesítő a fejlesztésénél, hogy kevésbé ideális feltételek között is jó eredményeket érhessenek el vele a kertészek. A rezisztenciák segítenek abban, hogy kevesebb növényvédő szerre legyen szükség a termesztésben. A Feraro F1 növényei erőteljes növekedésűek, életerősek, tehát „jól tartva”, a fajta alapvigora is megfelelő a hosszúkultúras sikeres termesztéshez, mondta Fehér Tibor.

Kell a változatosság

A nemesítésben a termesztést könnyítő rezisztenciák mellett mind nagyobb hangsúlyt kapnak a beltartalmi értékek. Az egyik nemesítési irány a zöldségkínálat színesítése, bővítése. Ha a kínálat változatos, akkor a fogyasztás fenntartható, sőt növelhető. Igaz ez más zöldségfajokra is.

A többféle színű, ízű és méretű paprikából összességében nagyobb a fogyasztás, mintha csak két-három típust kínálnának.

A kápia nem őshonos Magyarországon, a balkáni háború miatt az onnan elköltöző emberek terjesztették el, a sütés módszerével együtt. Segítette a folyamatot, hogy hazánkban is jól megtermelhető ez a típus. Az utóbbi években új spanyol és olasz paprikatípusok is megjelentek, ezek is növelhetik a fogyasztást.

Egy új paprikahibrid nemesítésének időtartama attól függ, miből indulunk ki. Próbakeresztezésekkel, keresztezési sorozatokkal kezdve tíz évet meghaladó munka. Ez ugyan jó nemesítési körülményekkel csökkenthető, ha valaki egy év alatt több generáció felnevelésére képes a nemesítés során, mondta Fehér Tibor.

Forrás:

Kertészet és Szőlészet

Ezt a cikkünket és a témában további cikkeket a Kertészet és Szőlészet 2021/37 számában olvashat.